

Jubileumi ülés a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet alapításának 50. évfordulóján

Az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet alapításának 50. évfordulója alkalomból rendezett jubileumi ülésre 1999. november 8-án és 9-én került sor.

Az *első napon*, 1999. november 8-án, az MTA Székháza Dísztermében az MTA alelnöke Vizi E. Szilveszter köszöntötte az évforduló közönségét, majd Dohy János és Solymos Rezső, az MTA Agrártudományok Osztályának elnöke és alelnöke méltatta a jeles napot.

Ezt követően Németh Tamás intézeti igazgató „50 év a magyar és nemzetközi talajtani kutatásban” címmel tartott előadást. Az előadó utalt az előzményekre és a nagy elődökre.

„A talajtani kutatások területén Treitz Péter, 'Sigmond Elek és munkatársaik tevékenysége a magyar talajtani tudományt a világ élvonalába emelte a múlt század végén és e század első évtizedeiben. Munkásságukra a széles körű, nemzetközileg is elismerést szerzett elméleti kutatásokon túl a gyakorlatban közvetlenül felhasználható és az ésszerű termőföldhasználatot segítő eredmények is jellemzőek voltak. Hazánkban hosszú ideig szervezetileg több helyen folytak talajtani, agrokémiai és talajbiológiai kutatások. Önálló talajtani intézet csak 1949-ben alakult.”

Az Intézetet köszöntötte Christian Hera (Románia), a Nemzetközi Műtrágyázási Tudományos Központ (CIEC) elnöke, valamint Hans van Baren (Hollandia), a Nemzetközi Talajtani Unió (IUSS) főtitkárhelyettese.

Hera professzor méltatta a magyar kutatók kiemelkedő tudományos és tudomány-szervező tevékenységét a CIEC szerveiben és fórumain, valamint utalt arra a több évtizedes baráti és gyümölcsöző együttműködésre, amely a román és a magyar talajtani szakemberek között fennáll.

Van Baren professzor átfogó történeti visszapillantást nyújtott a Nemzetközi Talajtani Társaság megalakulásának körülményeiről, illetve annak előzményeiről: „A nemzetközi tudományos életben meghatározó szerepet vállalnak azon kevesek, akik kezdeményezése jövőbe mutató. Az Első Nemzetközi Agrogeológiai Konferenciát Budapesten tartották 1909-ben, 90 évvel ezelőtt, melyet a Magyar Királyi Földtani Intézet szervezett Treitz Péter és 'Sigmond Elek közreműködésével. Ezen a fontos eseményen 90 szakember vett részt Európából és az Egyesült Államokból. A szakmai kirándulások érintették Budapest környékét, valamint Gödöllő, Szeged, Arad és a Balaton térségét....

A magyar talajtani szakemberek kiemelkedő tudományos és tudományszervező tevékenységet folytattak megalakulása óta a Nemzetközi Talajtani Társaságban és folytatnak napjainkban is az 1998-ban ICSU tagszervezeteként Nemzetközi Talajtani Unióvá alakult szervezetben.”

Az előadó több nevet is említett, akik tisztséget vállaltak a Nemzetközi Talajtani Társaság, illetve Unió munkájában. 'Sigmond Elek a Talajkémiai Bizottság, valamint a Szikes Albizottság elnöke volt, Szabolcs István hosszú időn át főtitkárhelyettesként és a Szikes Albizottság elnökeként tevékenykedett. Méltatta Láng István, Várallyay György és Rédly Lászlóné hozzájárulását a nemzetközi talajtani tudományos közösség fejlődéséhez, illetve az Intézet kollektívájának meghatározó szerepét a FAO Szikes Talajok Világtérképének szerkesztésében.

Köszöntötték az Intézetet a rokontudományok és intézmények hazai képviselői, újabb sikereiben gazdag évtizedeket kívánva az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet dolgozóinak, az egész tudományos kollektívának:

MTA Növényvédelmi Kutatóintézet, Budapest – Kőmíves Tamás igazgató
 MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete, Martonvásár – Bedő Zoltán igazgató
 MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót – Láng Edit osztályvezető
 MTA Szegedi Biológiai Központ, Szeged – Dallmann László osztályvezető
 GATE Mezőgazdaságtudományi Kar, Gödöllő – Heltai György dékán
 GATE Mezőgazdasági Főiskolai Kara, Gyöngyös – Magda Sándor főigazgató
 GATE „Fleischmann Rudolf” Mezőgazdasági Kutatóintézete, Kompolt –
 Bócsa Iván akadémikus
 GATE „Fleischmann Rudolf” Mezőgazdasági Kutatóintézete, Kompolt –
 Holló Sándor osztályvezető
 DATE Mezőgazdaságtudományi Kar, Debrecen – Győri Zoltán rektorhelyettes
 DATE Mezőgazdasági Víz- és Környezetgazdálkodási Főiskolai Kara, Szarvas –
 Ligetvári Ferenc főigazgató
 DATE Kutató Központja, Nyíregyháza – Márton Árpád ny. osztályvezető
 DATE Kutató Intézete, Karcag – Blaskó Lajos igazgatóhelyettes
 PATE Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kara, Keszthely – Kismányoky Tamás
 dékán
 PATE Mezőgazdaságtudományi Kara, Mosonmagyaróvár – Reisinger Péter
 igazgató
 Öntözési Kutató Intézet, Szarvas – Dombovári János tud. tanácsadó
 Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem (KÉE) Kertészeti Főiskolai Kar, Kecskemét
 – Cserni Imre tanszékvezető főiskolai tanár
 FVM Erdészeti Tudományos Intézete, Sopron – Führer Ernő főigazgató
 FVM Fejér megyei Növényegészségügyi és Talajvédelmi Állomás, Velence –
 Pálmai Ottó igazgató

Számosan, akik nem lehettek jelen az ünnepségen, levélben gratuláltak az 50 éves évforduló alkalmából: Láng István akadémikus (Magyar Tudományos Akadémia, Budapest), Nyíri László ny. igazgató (DATE Kutató Intézete, Karcag), Iváncsics János dékán (PATE, Mosonmagyaróvár), Horváth József akadémikus (PATE, Keszthely), Nagy Lajos igazgató (IKR, Bábolna), Somlyódy László akadémikus (Budapesti Műszaki Egyetem), Fenyvesi László igazgató (FVM Műszaki Intézet, Gödöllő), Mucsi Imre helyettes államtitkár (FVM, Budapest), Fekete András tanszékvezető

egyetemi tanár (KÉE, Budapest), Lazányi János igazgató (DATE Kutató Központ, Nyíregyháza), Dudits Dénes főigazgató (MTA Szegedi Biológiai Központ), Borhidi Attila igazgató (MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót), Lévai Péter főigazgató (KÉE Kertészeti Főiskolai Kara, Kecskemét), Fehér Alajos főigazgató (GATE „Fleischmann Rudolf” Mezőgazdasági Kutatóintézete, Kompolt), Józsa Árpád igazgató (DATE Kutató Intézete, Karcag), Papp János rektor (Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem, Budapest), Mészáros János igazgató (MTA AÖKI, Budapest).

A délutáni ülésen Stefanovits Pál és Várallyay György a talajtani, Sarkadi János és Németh Tamás az agrokémiai, Szegi József és Anton Attila a talajbiológiai kutatások 50 évéről számolt be.

A bensőséges hangulatot emelték a visszaemlékezések, melyek nem elhanyagolható tudománytörténeti érdekességgel bírtak az Intézet megalakulásának körülményeiről, a kísérleti telepek létrehozásáról, az akkori szemléletek és technikai lehetőségek ismertetésével. A fiatalabb generáció tagjai így jobban megérthették tudományunk fejlődését, láthatták a zásukcákat és balsikereket is, melyek az eddig megtett úton adódtak.

A második napon, 1999. november 9-én, az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézetében folytatódott az ünnepi ülés.

Várallyay György (talajtan), Németh Tamás (agrokémia), Anton Attila (talajbiológia) bevezető előadását követően az alábbi intézeti munkatársak számoltak be kutatásaikról:

- Murányi Attila: „A talajok szennyezettségének kockázatbecslése”;
- Szabó József: „A talajtérképektől a digitális adatbázisokig”;
- Kádár Imre: „A növénytáplálási kutatások újabb eredményei”;
- Kovács Géza: „Rendszermodelllezési kutatások”;
- Bíró Borbála: „Környezeti tényezők, mikroszimbioták és magasabbrendű növények közötti kölcsönhatások”;
- Szili Kovács Tibor: „Mikroorganizmusok szerepe a talajok szén- és nitrogénforgalma folyamataiban”.

Kiemelt jelentőséget kapott e napon az Intézet tudmányszervező és publikációs tevékenységének bemutatása.

Számos kiadvány, könyv látott napvilágot az itt dolgozó szerzők tollából, melyek egyaránt érintették a talaj- és trágyavizsgáló módszereket, a különböző talajdegradációs folyamatok bemutatását, illetve a talajtani folyamatok szabályozásának lehetőségeit; a hazai savanyú, szikes és homoktalajok termékenységének kérdéseit; a műtrágyázási tartamkísérletek tanulságait; a növénytáplálás és a műtrágyázási szaktanácsadás módszereit; a talajszennyezés újabkori problémáit, illetve a tápláléklánc egészének elemforgalmi vizsgálatát és védelmét.

Az ülés idejére készült el az Intézet megalakulásának és működésének történetét, tevékenységi körét, kutatási célkitűzéseit, jelentősebb eredményeit, oktatási, tudományos továbbképzési tevékenységét, nemzetközi kapcsolatainak alakulását bemutató jubileumi kiadványa. Az Intézet utolsó 25 évének publikációs tevékenységét összefoglaló összeállítás az MTA TAKI honlapján megtekinthető.

Az előadásokból kitűnt, hogy az Intézet kollektívája megfelelő válaszokat kíván adni a kor újabb kihívásaira. Remélhető, hogy az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet – mint a talajtani, agrokémiai/növénytaplálási és talajbiológiai kutatások központi intézménye – a jövőben is megfelelően szolgálja majd a hazai kutatást, oktatást és szaktanácsadást, ezen keresztül az egész nemzetgazdaság fejlődését.

Érkezett: 1999. december 20.

KÁDÁR IMRE
MTA Talajtani és Agrokémiai
Kutatóintézet, Budapest